

מסורת הש"ס

(א) ברכות מ: שבעות לט., (ב) רש"א מ"ו, (ג) [נשא ה יט,] (ד) [נ"ב,] (ה) [נ"ב,] (ו) [יהושע מ, דברים ס,] (ז) [דברים ל"א,] (ח) [דף ל"ג,] (ט) עיין רש"א, (י) דרוש ככה כלשון זה, רש"א, (יב) [דברים ס,] (יג) [שם,] (יד) [והא דלא מני צמתי שבעת הידיין ושבעת בטיי ע' חס' שבעות לט., ד"ה ואלו נאמרין וכו' וע' תוי"ט ד"ה שבעות הפקידון,]

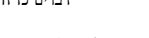

תורה אור השלם

1. וְעִנְיָהּ וְאִמְרוּת לַפָּנִי יי אֱלֹהֶיךָ אֲרָמִי אֲבִיר אֲבִיר מִצְרַיִמָּה וְיָרָר שֶׁם בְּמִתִּי מֵעַט וְהָיָה שֶׁם לְגוֹי גָּדוֹל יַצְעוּם יִרְבֵּי;

דברים כו ה
2. וְעָנָה הַלְלוּם וְאָמְרוּ אֵל כָּל אִישׁ יִשְׂרָאֵל קוֹל דְּבָרִים כּו יד
3. וְנִגְשָׁה אֲרָמִי יִבְמָתוּ אֵלָיו לַעֲנִי הַזִּקְנִים וְחִלְצָה נִעְלָו מֵעַל רִגְלוֹ וְיִרְקָה בְּפָנָיו וְעִנְתָּהּ וְאָמְרָה כֹּכָה יַעֲשֶׂה לְאִישׁ אֲשֶׁר לֹא יִבְנֶה אֶת בֵּית אָחִיו; דברים כז ט
4. וְהָלַא הַמָּה עֶבֶר הַיַּרְדֵּן אֲחֵרֵי יָרֵךְ מְבֹאָה הַשֶּׁמֶשׁ בְּאֶרֶץ הַדְּבָעִי הַיִּשָּׁב בְּעָרְבָה מוֹל הַגִּלְגָּל אֲצֵל אֵלוֹנֵי מִרְיָה; דברים יא ל
5. וְיַעֲבֵר אֲבָרָם בְּאֶרֶץ עַד מִקּוֹם שָׂכַב עַד אֵלֹן מוֹרָה וְהַבְּעִנִי אֹז בְּאֶרֶץ; בְּרִישַׁת יב ו
6. וְכָל יִשְׂרָאֵל יִקְרְיוּ וְשִׁטְרֵם וְשִׁטְטֵם עַמֲּוּדִים מִזֶּה וּמִזֶּה לְאֶרֶץ נִגְדֵי הַבְּהֻמִּים הַלְלוּם נִשְׁאִי אֲרוֹן בְּרִית יי בְּגֵר בְּאֶרֶץ חֲצִיו אֵל מוֹל הַר גְּרִזִּים וְהַחֲצִיו אֵל מוֹל הַר עֵיבֵל כְּאֲשֶׁר צִוָּה מִשָּׁה עֶבֶר יי לְבָרֵךְ אֶת הָעָם יִשְׂרָאֵל בְּרִאשְׁתָּהּ;

יהושע ח לג
7. אֲרוּר הָאִישׁ אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה פֶסֶל וּמוֹסָפָה יַעֲשֶׂה יי מַעֲשֶׂה יי; תוֹרַעַת יי תִּקְרַשׁ וְשֶׁם בְּסֻתָּר וְעָנָה כָּל הָעָם וְאָמְרוּ אָמֵן; דברים כז טו
8. וְכַתְּבָה עַל הָאֲבָנִים אֶת כָּל דְּבָרֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת בְּאֵר הַדִּטָּב; דברים כז ח

הנהגות הב"ח

(א) רש"י ד"ה ולהלן וכו' מנה לן הס"ד ואמרי מ"ה ריענתה ואמרמה ככה אינו צריך וכו' היא למדה וענתה כז"ל והד"א:

מוסף רש"י

פרשת סוטה. כשהכהן משפיע (ברכות ח) כשמשפיעין אותה ישיעו אותה בלשון שהיא שומעת (שבועות י"ט), ויודיע מעשה. בערמי הקדש מן הבית (שם וס"ט),

מי שקינא פרק שישי סוטה

והכל צמאי עסקין. דקמני עד אחד אומר נטמאת ושנים אומרים לא נטמאת היתה שותה ואוקימנא בפסולי עדות וצין צבת אחת צין בזה אחר זה כר' נחמיה ועל כרחיך דצוה אחר זה אינטריך עיקר לאשמועינן דאי צבת אחת מאי הלך

וחד נמי היתה שותה [אלא] דבהי

עסקינן דההוא דאמת מעיקרא ואמר

נטמאת אשה היוא הילכך אפי' בזה

אחר זה אמו תרמי ומצטלי לה:

וסריא לדרבי נחמיה הכי כו'. דהא

דלמרון לעיל ועשו שמי נשים צאיא

אחד כו' לאו ספא דמילתיה דרבי

נחמיה הוא אלא פירושא דמילתיה

הוא דלנו פרשין לה הכי: כי פלגא

ופלגא דמי. כלומר כי חד וחד ואי

צבת אחת אמו אוקי מרי לצהדי חד

ואוקמיא אספיקא ואי בזה אחר זה

וההוא דהאמיניה תורה קדם ותאם

צרישא הוה ליה כשנים והנך כחד

ואין דצריהם במקומו והיכא דשמים

אומרות נטמאת ועד אחד כשר אומר

לא נטמאת היתה שותה דכי חד וחד

נינהו ומתניתין דקמני לא היתה שותה

כגון דההוא חד הוה פסול: **וסריא**

צפסולי עדום למה לי. למתני מתני'

הלך אחר רוב דיעות: **לחומרא**.

צרישא הוה ליה כשנים ומעליה שלא

תשתה: לא אוליין. בחר רוב דיעות

צפסולי עדות והיכא דשמים אומרות

נטמאת ואחד אומר לא נטמאת כיון

דאיכא הכחשה כל דהו נימא אוקי

האי לצהדי הנך ואוקי מילתא אספיקא

ותשתה קא משמע לן:

הדרן עלך מי שקינא

אלו נאמרין ט (בכל לשון) גרסינן: **פרשם סוטה**. מה שהכהן אומר לה ולא אמרי' צריך לאומרה בלשון הקודש כדרך שנתכז, ובספריא אמרי' דאי לא כתיב קרא להמיר בכל לשון דלנקמן' ה"א ניגמר מיצמה בקל וחומר ומה יצמה קלה לא עשה זה כל הלהגות כלשון הקודש סוטה חמורה לא כל שכן: **ווידוי מעשר**. צנשה השלישית צערמי הקודש מן הבית (דברים יו) שהוא מוציא כל מעשרותיו ומצערן מצימו ואין יכול עוד להשהותם ונותן מעשר ראשון לזוי ומעשר עני לעניים ומעשר שני

של שמי שנים שעברו מעליהו לירושלים עכשיו אס לא העלהו ומתוודה צערמי הקדש זה מעשר שני וגם נתמיו לזוי זה מעשר ראשון לגר ליתום ולהאלמנה זה מעשר עני ואומרו בכל לשון כדיליף לקמןא) ולא אמרינן בלשון זה הזקיקו הכתוב לאומרה בלה"ק: **ושבעים העדות** **ושבעים הפקידון**. בכל לשון שהשביעוהו וכפר ולא הודה חייב קרבן עולה ויורד האמור צשבעת העדות (ויקרא ה) ואשם גזילות צשבעת הפקידון (שם): **ואלו נאמרין בלה"ק**. ולא אמרינן נגמר מהנך דלעיל שנתכז ונסדר עליהן כל מצוות דיצורים ואין צריך לאומרנן בלה"ק כדכתיב בכולהו משום דצהני כתיב עיכוזא: **מקרא ציבורים**. שהיה קורא מארמי אוזב אצי עד סוף כל הפרשה (דברים סן): **ותליא יצמה**. היא אומרת מאן יצמי וגו' והוא אומר לא חפצתי לקחתה ואחר החליצה היא אומרת ככה יעשה לאיש וגו' (שם כה): **צרכות וקללום**. שאמרנן יהושע וישראל צהר גרזיזים והר עיבל' **צרכם כהנים**. נשיאות כפים: **צרכם כהן גדול**. ציוס הכפורים אחר עבודת היום שלפני ולפניים היה קורא בתורה את הפרשה ומצרך שמנה צרכות כדמפרש צמתניתין (לקמן מ:): **ופרשם המלך**. מפרש צסוף פירקא והיא פרשת הקהל': **ופרשם עגלה ערופה**. ידינו לא שפכו וגו' כפר לעמך ישראל וגו' (דברים כה): **פרשם משוח מלחמה**. (שם כ) והיה כקרבכם אל וגו' שמע ישראל אתם קרבים היום וגו' כי ה' אלהיכם וגו':

כיצד. כמו מנין: **ולהלן הוא אומר**. בצרכות וקללות של הר גריזים. ולקמןא) מפרש התם גופיה מנא לן(א): **ואינו צריך**. ללמדה בגזרה:

שזה שמעצמה היא למידה: **וענתה ואמרה ככה**. 'ומשמע כלשון זה תאמר: **שצשומרון**. אלל שומרון: **למטה באמצע**. צין שני ההרים:

מאן ומאן. על ההרים: **הפכו**. הלזים פניהם כלפי הר גריזים ופתחו בצרכה. כל הארזרים היו אומרים תחלה בלשון צרכה: **אלו**

ואלו. שצהר גריזים וצברה עיבל. והא דכתיב(א) ואלה יעמדו לצדך לא שהיו השצטים מצרכין ומקללין אלא הלזים העומדים צין שני ההרים

הופכינן פניהם להר גריזים בצרכה ולהר עיבל בקללה: **הציאו את האצנים**. כדכתיב(ב) וצנית שם מוצח וגו' ומצבת עליהן את כל דברי התורה

הזאת צחר היטב: **ונטלו את האצנים**. סתרו את המוצח לאחר שהעלו העולות והשלמים כדכתיב והעלית עליו עולות (שם סז):

מי שקינא פרק שישי סוטה

לב.

מהו דתימא בי אולינן בחר רוב דיעות לחומרא אבל לקולא לא קמ"א. ואם תאמר הא ממתני' בפרק האשה שהלכה (יבמות ד' ק"ז): וממתני' בפרק עגלה ערופה (לקמן דף מז.) שמעינן לה י"ל דהכא אינטריך דאפילו לקולא אע"ג דרגלים לדבר ועוד דלא תנא פסולי העדות צהדיא צמתני' להכי תנא גבי כל חד וחד:

הדרן עלך מי שקנא

ה"ג בסדר המשנה

אלו נאמרין בלשונם. ופירוש כל אלם בלשונו שהוא שומע לאפקוי למדי שאינו אומר בלשון פרסי אס אינו שומעו אבל בכל לשון משמע צין אינו שומע צין אינו שומע ובגמרא לא משמע הכי: **כרית שמע ותפלה**. מימה אמאי שיר הלל וקידוש של צבת וצרכת הפירות וצרכת המצות וליכא למימר דלא נקט אלא דאורייתא דהא בפרק מי שמתו (ברכות דף כה.) משמע דתפלה וקריט שמע דרבנן ועוד דהתם (דף כ:) משמע דקידוש דאורייתא והכי משמע נמי צריס מסכת נזיר (דף ג:) צשלמא מקרא מגילה איכא למימר להכי שיר דתנא בפ"צ דמגילה (דף ז.) הלעז ששמע אשורית יאל אלא הני אמאי שיר ונראה דהני נאמרים בכל לשון אפי' אינו שומע הלכך לא דמו להני דמתני' דנאמרין דוקא בלשונם ט:

א)ו נאמרין בכל לשון אפרשת סוטה ב)ווידוי מעשר יקרית שמע יותפלה יוברכת המזון יושבעות העדות יושבעות הפיקדון ואלו נאמרין בלשון הקודש מקרא ביכורים יוחליצה ברכות וקללות יברכת כהנים וברכת כהן גדול יפרשת המלך יפרשת עגלה ערופה ימושוח מלחמה בשעה שמדבר אל העם מקרא ביכורים כיצד יענית ואמרת לפני ה' אלהיך ולהלן הוא אומר וענו הלזים ואמרו מה להלן בלשון הקודש אף כאן בלשון הקודש חליצה כיצד יוענתה ואמרה ככה עד שתאמר בלשון הזה ברכות וקללות כיצד כיון שעברו ישראל את הירדן ובאו אל הר גריזים ואל הר עיבל שבושומרון שבצד שכם שבאצל אלוני מורה שנאמר הלא המה בעבר הירדן וגו' ולהלן הוא אומר ויעבר אברם בארץ עד מקום שכם עד אלון מורה מה אלון מורה האמור להלן שכם אף אלון מורה האמור כאן שכם ששה שבטים עלו לראש הר גריזים וששה שבטים עלו לראש הר עיבל והכהנים והלזים והארון עומדים למטה באמצע הכהנים מקיפין את הארון והלזים את הכהנים וכל ישראל מכאן ומכאן שנאמר וכל ישראל ווקניו ושוטריו ושופטיו עומדים מזה ומזה לארון וגו' הפכו פניהם כלפי הר גריזים ופתחו בברכה ברוך האיש אשר לא יעשה פסל ומסכה ואלו עונין אמן הפכו פניהם כלפי הר עיבל ופתחו בקללה ארור האיש אשר יעשה פסל ומסכה ואלו עונין אמן עד שגומרין ברכות וקללות ואחר כך הביאו את האבנים ובנו את המזבח וסדוהו בסיד וכתבו עליו את כל דברי התורה בשבעים לשון שנאמר באר היטב ונטלו את האבנים ובאו ולנו

לגר לשנים אומרים שנטמאת ועד יאחד כשר אומר שלא נטמאת היתה שותה דכי חד וחד ונתנו ומהו אוקמי' אספיקא ואי בזה אחר זה וההוא דהאמינה תורה קדם ברישא הוה ליה איהו כשנים והנך כחד ואין דבריהם במקומו. והיכא דשנים אומרים שנטמאת ועד יאחד כשר אומר שלא נטמאת היתה שותה דכי חד וחד ונתנו ומתני' דקתני לא היתה שותה כגון דההוא חד הוי פסול: **סליק פירקא**

אלו נאמרין בכל לשון פרשת סוטה מה שהכהן אומר לה. ולא אמרינן שצריך לאומרם בלשון הקדש כדרך שנכתב נצטווה לאומרו ובספרי אמרי' דאי לא כתב קרא להחירי בכל לשון ה"א דנגמר מיבמה מקי"ו ומה יבמה קלה לא עשה בה כל הלשונות כלשון הקדש סוטה שהיא חמורה לא לא שכן ל"ה. וא"ת אמאי לא חשיב שבעות

עין משפט ונר מצוה

א א מיי פ"ג מהל' סוטה הל"ז סמג עשין טו:
ב ב מיי פ"ח מהל' מעשר שני ה"ה סמג עשין קלח [ש"ע י"ד סי' שלא סעי' קמנא]:
ג ג מיי פ"ב מהל' ק"ש הל"י סמג עשין יח טושי"ע א"ח סי' סב סעי' ב [ונכר אלפס ברכות ר"פ שני דף ט. וברא"ש שם סי' בן]:

ד ד טושי"ע א"ח סי' קא סעי' ד:
ה ה מיי פ"א מהל' ברכות הל"ו סמג עשין כו טושי"ע א"ח סי' קסא סעי' א:
ו ו מיי פ"ט מהל' שבעות הל"ז סמג לאוין תמא:

ז ז מיי שם פ"ו הל' ז סמג שם:

ח ח מיי פ"ג מהל' ציבורים הל"י סמג עשין קא:

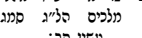
ט ט מיי פ"ד מהל' יבוס ותולדה ה"ח סמג עשין נב טושי"ע א"ה"ע סי' קסט סעי' כט ונסדר חלילה סעי' מה ובפי' סדר חלילה סעי' סז:

י י מיי פ"ד מהל' נשיאות כפים הלכה יא סמג עשין כ טושי"ע א"ח סי' קכח סעי' יד:

יא ב מיי פ"ג מהל' חגיגה הל"ה סמג עשין לז:

יב ב מיי פ"ט מהל' וזחא סמג עשין נפס הל"ג:

יג ג מיי פ"ו מהל' מלכים הל"ג סמג עשין קכ:

תוספות שאנן

והב"ע כגון דהחיא דאתא מעיקרא אשה הואי. הילכך בזה אחר זה אותו תרמי ומצטלי ליה: ותוצה לדרי' נחמיה. דאמר עשו שתי נשים כאיש אחד לאו סיפיה דמלתיה דר' נחמיה הוא אלא פירוש דמלתא היא יאצנן פריש לה הכי: כי פלגא ופלגא כחד וחד ואי בבת אחת אותו אוקי' חד להדיא חד ואוקמי' אספיקא ואי בזה אחר זה וההוא דהאמינה תורה קדם ברישא הוה ליה איהו כשנים והנך כחד ואין דבריהם במקומו. והיכא דשנים אומרים שנטמאת ועד יאחד כשר אומר שלא נטמאת היתה שותה דכי חד וחד ונתנו ומהו אוקמי' דקתני לא היתה שותה כגון דההוא חד הוי פסול: **סליק פירקא**

אלו נאמרין בכל לשון פרשת סוטה מה שהכהן אומר לה. ולא אמרינן שצריך לאומרם בלשון הקדש כדרך שנכתב נצטווה לאומרו ובספרי אמרי' דאי לא כתב קרא להחירי בכל לשון ה"א דנגמר מיבמה מקי"ו ומה יבמה קלה לא עשה בה כל הלשונות כלשון הקדש סוטה שהיא חמורה לא לא שכן ל"ה. וא"ת אמאי לא חשיב שבעות

הדיינין דאמר בפ' שבעות הדיינין דאף היא בכל לשון נאמרה. וא"ת תנא תאני אלו ואת אמרת תנא ושייר דה"נ פריך פ"ק דקידושין. וי"ל דכל היכא דליכא אלא חד אלו איכא למימר בדוקא תני אבל היכא דתני אלו ואלו שונה ומשייר דהא(ל) אלו לאו דנקט אלו

(א) נראה דל"ל דהא ע"כ חד מלו לאו דוקא.